

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม

ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒

วันศุกร์ที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๓๐

ณ ห้องประชุมกิจการยุติธรรม ๑ (JA1) ชั้น ๙ อาคารรัฐประศาสนภักดี

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

ผู้มาประชุม

๑. ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม นางสาววรมน รามางกูร	อนุกรรมการ
๓. ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง นายบรรยาย นาคยศ	อนุกรรมการ
๔. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ร้อยตำรวจโทอุทัย อาทิวา	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พันตำรวจเอกอภิญญา ศรีเสื่อขาม	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ นางอมรรัตน์ ฤทธิพลเดช	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ นางสาวเกศรา เอกอุดมพงศ์	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย นางสาวโสมนัส เจือศรีกุล	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นางศิริสา ไชยหมาน	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ นายเดชา สังขวรรณ	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ นางสาวสิริพร พิทยโสภณ	อนุกรรมการ

๑๒. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม นายวัลลภ นาคบัว	อนุกรรมการ
๑๓. นางชัตติยา รัตนติลก	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๔. นางสาวสุวดี ไหลพืงทอง	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. นางสุภัทรา ปกาสิทธิ์ วโรตม์สิขิตติ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	ติตราชการ
---	-----------

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายอภิชาติ ฐากุลบุตร	สำนักงานศาลยุติธรรม
๒. นายวัชระ ดุยชาติพิพร	สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
๓. นางสาวอรวรรณ ปานคง	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๔. นางสาวปริยานุช สันติวงษ์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๕. นางสาวรัตนาวรรณ หอมเนียม	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๖. นางสาวกัลยา ถ้ำทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าได้มีการปรับเปลี่ยนอนุกรรมการและเลขานุการจาก นายไชยสุวัฒน์ ฤงเงิน เป็นนางชัตติยา รัตนติลก ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม พร้อมทั้งแจ้งว่ามีอนุกรรมการติตราชการ ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ จำนวน ๑ ท่าน ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าได้จัดทำรายงานการประชุมดังกล่าว พร้อมส่งให้อนุกรรมการทุกท่านพิจารณาแล้ว เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๒ โดยผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ได้ขอแก้ไขและปรับถ้อยคำในรายงานการประชุมให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ตามข้อความที่ขีดเส้นใต้ ดังนี้

- หน้า ๖ ข้อ “๑.๑ ควรเพิ่มประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนโดยการใช้กีฬา (Youth Crime Prevention Through Sports) ซึ่งเป็นการอนุวัติปฏิญญาโดฮา (The Doha Declaration) มาสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ กระทรวงยุติธรรมร่วมกับ TIJ อยู่ระหว่างดำเนินการร่างข้อมติเพื่อนำเสนอในการประชุมคณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (The Commission on Crime Prevention and Criminal Justice - CCPCJ) ในเดือนพฤษภาคมนี้ เพื่อผลักดันเป็น guideline ที่จะนำไปสู่การกำหนดเป็นมาตรฐานระหว่างประเทศในการผนวกกีฬาเข้ากับ

ยุทธศาสตร์ป้องกันอาชญากรรมต่อไป อีกทั้งยังมุ่งเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาวิจัย อาทิ การถอดบทเรียน เพื่อติดตามประเมินผลการนำกีฬามาใช้เพื่อการแก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชน หรือประเภทกีฬาที่มีความเหมาะสมหรือตรงกับความถนัดของเด็กและเยาวชน เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนสำหรับการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (Crime Congress) ครั้งที่ ๑๔ ที่จะมีขึ้นในปี ๒๕๖๓ ณ ประเทศญี่ปุ่น ด้วย”

- หน้า ๖ ข้อ ๑.๒ สำหรับโจทย์วิจัยเกี่ยวกับการสร้างสังคมเคารพกฎหมาย (Culture of Lawfulness) ควรมุ่งศึกษาในประเด็นทำอย่างไรให้เกิดการพัฒนาสังคมเคารพกฎหมายและเป็นการพัฒนาอย่างเข้มแข็งด้วย ซึ่งประเด็นดังกล่าวยังไม่มีคำตอบชัดเจนในปัจจุบัน ทั้งนี้ TIJ อยู่ระหว่างการพัฒนาเนื้อหาเพื่อนำเสนอในกิจกรรมคู่ขนาน (side-event) ของ CCPCJ ปีนี้และ Crime Congress ครั้งที่ ๑๔ ต่อไป”

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

• รายงานความคืบหน้าชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาคriminal (การป้องกันอาชญากรรมหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม)

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าจากมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เห็นชอบการจัดทำชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาคriminal (การป้องกันอาชญากรรมหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) พร้อมทั้งให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการตามแนวทางการขับเคลื่อนชุดโครงการวิจัยต่อไป โดยได้รายงานความคืบหน้าการดำเนินงานต่อเนื่องจากการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒ ดังนี้

๑. การขอรับสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

๑.๑ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒ นายวัลลภ นาคบัว ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม ได้เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการกำกับโครงการวิจัยทำทนาย ครั้งที่ ๓/๒๕๖๒ เพื่อนำเสนอชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาคriminal และ วช. ได้แจ้งผลการพิจารณาข้อเสนอการวิจัยฯ โดยสำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อสังเกตและจัดส่งให้ วช. พิจารณาเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒

๑.๒ วช. ได้มีหนังสือด่วนที่สุดที่ ๐๔๐๔/๔๕ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ แจ้งอนุมัติทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปี ๒๕๖๒ จำนวน ๒๔,๒๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งได้ลงนามในสัญญาฯ แล้วเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒

๒. ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) ขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนาขอบข่ายการดำเนินงาน (TOR) ร่วมกัน ซึ่งจากเดิมจะเป็นการทำวิจัยภายใต้กรอบการวิจัยที่ ๑ , ๒ และ ๓ ทั้งนี้ เพื่อให้ผลสำเร็จจากการวิจัยสอดคล้องกับภารกิจของ TIJ มากขึ้น จึงได้เปลี่ยนเป็นการทำวิจัยภายใต้กรอบการวิจัยที่ ๒ การพัฒนาระบบการแก้ไข บำบัด พื้นฟูผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการวิจัย ๒ เรื่อง ได้แก่ ๑) การพัฒนาโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผ่านกีฬา ๒) การพัฒนามาตรฐานเรือนจำต้นแบบเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ โดยการปรับเปลี่ยนดังกล่าวไม่ได้กระทบกับเป้าหมายและผลสำเร็จของชุดโครงการวิจัยในภาพรวม

/๓. มีการ...

๓. มีการปรับเปลี่ยนชื่อโจทย์วิจัยในแต่ละกรอบการวิจัยให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนดังกล่าวไม่ได้กระทบกับเป้าหมายและผลสำเร็จของชุดโครงการวิจัยในภาพรวมเช่นเดียวกัน

ประเด็นอภิปราย

๑. ประเด็นหัวข้อการวิจัย “การแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ” เป็นประเด็นทางสังคมที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ได้ให้ความสนใจในประเด็นดังกล่าวด้วย เนื่องจากสถิติของผู้กระทำผิดที่กลับมากระทำผิดซ้ำมีมากถึงร้อยละ ๓๐ อีกทั้งยังเป็นประเด็นหัวข้อการวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมได้จริง

๒. ปัจจุบันศาลยุติธรรมได้มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับกรมราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นฐานข้อมูลของนักโทษในเรือนจำที่ศาลยุติธรรมสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลได้เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาคดี โดยภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมราชทัณฑ์จะสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลด้านคำพิพากษาของผู้กระทำผิดของศาลยุติธรรมได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานด้านการจำแนกนักโทษในเรือนจำ

มติที่ประชุม

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔

เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ การจัดทำชุดโครงการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแนวทางการป้องกันอาชญากรรม (การป้องกันอาชญากรรมก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และระหว่างเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) (ต่อเนื่อง)

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒ ได้มีมติ

๑. เห็นชอบการจัดทำชุดโครงการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแนวทางการป้องกันอาชญากรรม (การป้องกันอาชญากรรมก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) “ชุดโครงการวิจัยเพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะก่ออาชญากรรม” พร้อมทั้งมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมนำไปปรับปรุงกรอบการวิจัยและประเด็นการวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และดำเนินการตามแนวทางการขับเคลื่อนชุดโครงการวิจัยต่อไป

๒. มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมปรับปรุงกรอบการวิจัย (การป้องกันอาชญากรรมระหว่างเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) โดยมุ่งเน้นการหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม (Diversion) เช่น การใช้ดุลพินิจและการพัฒนาเครื่องมือประเมินความเสี่ยงในการปล่อยชั่วคราว เป็นต้น แล้วนำกลับมาเสนอคณะกรรมการฯ ในครั้งต่อไป

ในการนี้ เพื่อให้เป็นไปตามมติดังกล่าวข้างต้น ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการนำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมนำไปปรับปรุงกรอบการวิจัยและประเด็นการวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

๑. ปรับเปลี่ยนชื่อชุดโครงการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแนวทางการป้องกันอาชญากรรม (การป้องกันอาชญากรรมก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) จากเดิม “ชุดโครงการวิจัยเพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะก่ออาชญากรรม” เป็น “ชุดโครงการวิจัยเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในการก่ออาชญากรรม” เพื่อให้การจัดทำชุดโครงการวิจัยมีความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการมากขึ้น โดยกรอบการวิจัยยังคง

/ค่านึงถึง...

คำนึงถึงการวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับลักษณะสำคัญของผู้กระทำผิดจำแนกตามปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิด โดยคณะทำงานพัฒนาข้อมูลการกระทำผิดซ้ำ กระทรวงยุติธรรม ที่พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิด ประกอบด้วย ระดับการศึกษา อาชีพ ยาเสพติด สภาพครอบครัว/สถานภาพสมรส และการคบเพื่อน/การใช้เวลาว่าง ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนของกรอบการวิจัยรวมถึงประเด็นการวิจัยมีความชัดเจนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ได้ยุบกรอบและประเด็นการวิจัยในกรอบการวิจัยที่ ๔ ผนวกเป็นประเด็นการวิจัยในกรอบการวิจัยที่ ๑ และ ๕ จึงทำให้ชุดโครงการวิจัยเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในการก่ออาชญากรรม ประกอบด้วยกรอบการวิจัย จำนวน ๔ กรอบการวิจัย ได้แก่ ๑) การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาและทักษะอาชีพ ๒) การพัฒนาและเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับบุคคลในครอบครัว เพื่อสร้างความรักความผูกพันในครอบครัว ๓) การส่งเสริมและพัฒนามาตรการหรือแนวทางในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง และ ๔) การส่งเสริมการรับรู้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และการสร้างสังคมเคารพกฎหมาย มีโครงการวิจัยย่อยจำนวน ๑๕ โครงการ มีระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๓๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒. ชุดโครงการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแนวทางการป้องกันอาชญากรรม (การป้องกันอาชญากรรมระหว่างเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) “ชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม” มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและพัฒนากฎหมาย/มาตรการ/วิธีการ โดยการหันเห (Diversion) ผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมเพื่อหลีกเลี่ยงการเรียนรู้จากในเรือนจำหรือศูนย์ฝึกฯ และเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดไม่ต้องถูกตีตรา รวมถึงการลดปัญหาคนล้นคุก (Over-crowding) ลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ อีกทั้งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการลดความเสี่ยงที่คนจะกลับมากระทำผิดซ้ำด้วย โดยสอดคล้องกับทฤษฎีอาชญาวิทยา ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายสาเหตุของการกระทำความผิดของผู้กระทำผิด ได้แก่ ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน (Differential Associations Theory) เป็นทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ทางสังคม และทฤษฎีตีตรา (Labeling Theory) เป็นทฤษฎีที่อธิบายว่าบุคคลจะกลายเป็นอาชญากร เพราะกระบวนการตีตรา ดังนั้น จากทฤษฎีอาชญาวิทยาดังกล่าวจึงนำมาสู่การกำหนดแนวคิดในการจัดทำที่มุ่งหวังให้หันเห (Diversion) ผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม โดย “ชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม” ประกอบด้วยกรอบการวิจัย จำนวน ๓ กรอบการวิจัย ได้แก่ ๑) การหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมในชั้นก่อนกระบวนการพิจารณาของศาล ๒) การหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมในชั้นการพิจารณาและพิพากษาของศาล และ ๓) การหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมในชั้นภายหลังมีคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งลงโทษ มีโครงการวิจัยย่อยจำนวน ๗ โครงการ มีระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๑๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๓. ผู้ร่วมดำเนินการวิจัย

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
- กรมราชทัณฑ์
- กรมคุมประพฤติ
- สำนักงานกิจการยุติธรรม
- หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น
- สถาบันการศึกษา

/๔. หน่วยงาน...

๔. หน่วยงานบริหารแผนงานวิจัย

สำนักงานกิจการยุติธรรม

๕. แผนการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

เสนอคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม และ คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาการจัดทำชุดโครงการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแนวทางการป้องกันอาชญากรรม (การป้องกันอาชญากรรมก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และระหว่างเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) โดยมีประเด็นอภิปรายและข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการจัดทำชุดโครงการวิจัย ดังนี้

๑. การป้องกันอาชญากรรมก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม “ชุดโครงการวิจัยเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในการก่ออาชญากรรม”

๑.๑ วัตถุประสงค์ในการปรับเปลี่ยนชื่อชุดโครงการวิจัย จาก “ชุดโครงการวิจัย เพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะก่ออาชญากรรม” เป็น “ชุดโครงการวิจัยเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในการก่ออาชญากรรม” เพื่อให้มีความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัย ซึ่งจากแนวทางการป้องกันอาชญากรรม (Crime Prevention) จะแบ่งกลุ่มเป้าหมายในการป้องกันอาชญากรรมเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) Primary Prevention คือกลุ่มบุคคลทั่วไปในสังคม ๒) Secondary Prevention คือ กลุ่มเสี่ยงจะก่ออาชญากรรม ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยจึงควรมีการศึกษาทั้ง ๒ กลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นการป้องกันการก่ออาชญากรรมได้อย่างครอบคลุมทุกคนในสังคม รวมทั้งกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาวิจัยด้วย

๑.๒ แนวทางในการป้องกันเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ควรเริ่มจากการให้ความรู้กับเด็กและเยาวชนที่โรงเรียน จึงเป็นที่มาของการจัดทำโครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายที่มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ได้แก่ ความรู้ด้านยาเสพติด ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการคอร์รัปชัน การป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และการสร้างวินัยและจิตสำนึก (Culture of Lawfulness) อีกทั้งยังมีกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ให้กับครูในโรงเรียนในด้านการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามแนวทางกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ด้วย ดังนั้น ในการกำหนดโจทย์วิจัยเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ในกรอบการวิจัยที่ ๓ ควรมีความเชื่อมโยงกับกรอบการวิจัยที่ ๑ ในประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการศึกษา และนอกจากการวิจัยเพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการแล้ว ควรเป็นการวิจัยในลักษณะต่อยอดการดำเนินการโครงการโดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างทัศนคติและจิตสำนึกในการเสริมสร้างวัฒนธรรมสังคมเคารพกฎหมายด้วย

๑.๓ การศึกษาระบบสวัสดิการ (Welfare Model) ในกรอบการวิจัยที่ ๒ เป็นประเด็นการศึกษาวิจัยที่สำคัญ เนื่องจากเป็นโครงสร้างทางสังคมที่จะช่วยป้องกันการก่ออาชญากรรมได้ จึงไม่ควรศึกษาเฉพาะในด้านครอบครัวเท่านั้น ดังนั้น ควรมีการศึกษาระบบสวัสดิการ (Welfare Model) ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และครอบครัว โดยอาจปรับเปลี่ยนการศึกษาระบบสวัสดิการ (Welfare Model) จากกรอบการวิจัยที่ ๒

/มาอยู่ใน...

มาอยู่ในกรอบการวิจัยที่ ๑ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงโครงสร้างทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเป็นสวัสดิการที่รัฐควรจะมีให้กับประชาชน

๑.๔ ในกรอบการวิจัยที่ ๓ “การส่งเสริมและพัฒนามาตรการหรือแนวทางในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง” ทั้งนี้ ควรมีการศึกษารายละเอียดในประเด็นปัญหาอาชญากรรมสำคัญอื่นๆ ด้วย เช่น ปัญหาการค้ามนุษย์ การขายบริการของเด็กและเยาวชน การตกเป็นเหยื่อทางอาชญากรรมของเด็กและเยาวชน อาชญากรรมด้านไซเบอร์ (Cyber Crime) อาชญากรรมทางเพศ เป็นต้น

๑.๕ การศึกษาชุดโครงการวิจัยเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในการก่ออาชญากรรม เป็นการศึกษาที่ต้องมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานของชุดโครงการวิจัยมีประสิทธิภาพ โดยมีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ ในลักษณะบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และแผนการดำเนินงาน

๑.๖ ควรเพิ่มเติมการศึกษารายละเอียดในประเด็นการศึกษาเครือข่าย (Network) ซึ่งเป็นการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน มีการเชื่อมโยงกลไกการทำงานกัน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน เป็นต้น

๑.๗ ประเด็นการศึกษารายละเอียดในปัจจุบัน จะเป็นการศึกษารายละเอียดของหน่วยงานราชการเพียงอย่างเดียว ดังนั้น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ จึงควรมีการเพิ่มเติมประเด็นการศึกษารายละเอียดในมิติการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ภาคเอกชนด้านธุรกิจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง NGO ในการป้องกันอาชญากรรมด้วย

๑.๘ เพื่อให้การจัดทำชุดโครงการวิจัยมีเป้าหมายเดียวกันและมีความเชื่อมโยงระหว่างกรอบต่างๆ ดังนั้น นักวิจัยในแต่ละโครงการวิจัยจะต้องมีการประสานงานในการดำเนินการวิจัยด้วย

๒. การป้องกันอาชญากรรมระหว่างเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม “ชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม” ที่ประชุมได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นการวิจัยโดยสามารถแบ่งเป็นประเด็นหลักได้ดังนี้

๒.๑ ควรมีการเพิ่มเติมการศึกษามาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดทางอาญา (Non-Custodial) ในทุกกรอบการวิจัยโดยมีเป้าหมายเพื่อลดความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ เช่น มาตรการสั่งไม่ฟ้อง การไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท การปล่อยตัวชั่วคราว การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) การเปลี่ยนแปลงโทษ การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ การนิรโทษกรรม การอภัยโทษ เป็นต้น

๒.๒ ควรมีการศึกษากลไก กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการใช้หลักยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งเป็นกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่สามารถใช้ได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม อีกทั้งยังสามารถใช้ได้กับประชาชนทั่วไป ไม่เฉพาะเด็กและเยาวชนเท่านั้น รวมไปถึงสามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาหรือในครอบครัวได้อีกด้วย โดยที่ประชุมได้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมในประเด็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ดังนี้

๒.๒.๑ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) ร่วมมือกับสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ในการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) จากทั่วโลกมาร่วมประชุมที่ประเทศไทยเพื่อร่วมหาทางออกปัญหากระบวนการยุติธรรมไทย สร้างสังคมสันติสุข ผ่านแนวคิดหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ อีกทั้งร่วมกันพัฒนาและปรับปรุง

คู่มือด้านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้มีความทันสมัยมากขึ้น เนื่องจากบริบทในการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลกมีการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งเมื่อการจัดทำคู่มือเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะมีการพัฒนาต่อยอดคู่มือดังกล่าวในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมด้านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในระดับภูมิภาคในช่วงปลายปี ๒๕๖๒ ที่กรุงเทพมหานครต่อไป ทั้งนี้ TIJ ได้กล่าวถึงคำจำกัดความของ Restorative Justice ว่าเป็นหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งเป็นหลักปรัชญา (Philosophy) โดย TIJ มุ่งหวังให้ทุกคนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และมีผลลัพธ์ในการดำเนินงานของหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไปในทิศทางเดียวกัน และองค์การสหประชาชาติก็ได้ให้นิยามของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) คือ กระบวนการที่สร้างความยุติธรรมทางเลือก และให้ความสำคัญกับการบรรเทาผลร้ายหรือผลเสียหายจากการกระทำผิด โดยกระบวนการนี้ได้มุ่งเน้นการให้อานาจแก่เหยื่อหรือผู้เสียหายในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และเห็นว่าควรมี ดังนั้น ในทุกกรอบการวิจัยทั้ง ๓ กรอบ ควรมีการศึกษาประเด็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ในทุกกรอบการวิจัย ทั้งนี้ ให้ฝ่ายเลขานุการประสานข้อมูลกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เพิ่มเติมจาก TIJ ด้วย

๒.๒.๒ ในประเทศญี่ปุ่น การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และการดูแลผู้กระทำผิดโดยใช้องค์กรชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเป็นการดำเนินงานแบบไม่เป็นทางการ (Informal process)

๒.๒.๓ ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ ผู้เสียหายขาดความเข้าใจในหลักการและกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และองค์ประกอบในความสำเร็จของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ คือ ความเข้าใจและทักษะของผู้ประสานการประชุม

๒.๒.๔ เพื่อให้การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในประเทศไทยประสบความสำเร็จ ประเทศไทยต้องมีผู้นำ (Conductor) ที่เป็นผู้กำหนดและประสานทิศทางของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในประเทศไทยควรจะเป็นอย่างไร และหาแนวทางต่างๆ จากต่างประเทศเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาแนวทางให้มีความสอดคล้องกับประเทศไทย

๒.๓ การส่งเสริมการไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาทในขั้นตอนระหว่างเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

๒.๓.๑ อัยการมีมาตรการในการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมโดยวิธีการประนอมข้อพิพาททางอาญา ซึ่งไม่ใช่การทำให้คดีสิ้นสุด แต่เป็นกระบวนการที่ทำให้อัยการสามารถยื่นคำร้องต่อศาลให้มีการพิจารณาลงโทษผู้กระทำผิดในสถานเบากว่าที่กฎหมายได้กำหนดไว้

๒.๓.๒ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ในกรณีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา (หมวด ๓) ซึ่งใช้ได้ใน ๒ กรณี ได้แก่ ๑) คดีความผิดอันยอมความได้ ๒) ความผิดลหุโทษ ซึ่งได้นำแนวคิดของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ โดยต้องมีคู่กรณีซึ่งไม่ใช่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐเข้ามาร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วย และตามพระราชบัญญัติดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างระบบผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้เป็นมาตรฐาน โดยพนักงานสอบสวน นายอำเภอ และพนักงานอัยการที่เคยทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้เป็นเพียงผู้สังเกตเท่านั้น และให้ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแทน

๒.๓.๓ ควรมีการนิยามการใกล้เคียงข้อพิพาทให้มีความชัดเจนมากขึ้น ซึ่งอาจมีความทับซ้อนกับมาตรการชะลอการฟ้องในชั้นอัยการ และการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม (Diversion)

๒.๓.๔ การใกล้เคียงประนอมข้อพิพาทในคดีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติส่งเสริมพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ ถือเป็นคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมาย โดยหากเจ้าหน้าที่ตำรวจพิจารณาแล้วเป็นคดีที่เป็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องแจ้งไปที่ศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัวที่ตั้งอยู่ในท้องที่นั้นๆ โดยศูนย์ส่งเสริมฯ จะมีหน้าที่ในการร้องขอไปที่ศาลเยาวชนและครอบครัวในการออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยคำสั่งดังกล่าวจะทำให้ต้องมีขั้นตอนของกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทเข้ามาดำเนินการด้วย ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าตำรวจไม่สามารถดำเนินการใกล้เคียงได้ทันที

๒.๔ การหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมในชั้นก่อนกระบวนการพิจารณาของศาล

- เพิ่มเติมการศึกษาการใช้อำนาจการสั่งไม่ฟ้องหรือถอนฟ้องคดีอาญาที่ไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะ หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศของพนักงานอัยการ ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ มาตรา ๒๑

๒.๕ การหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมในชั้นการพิจารณาและพิพากษาของศาล

๒.๕.๑ คณะกรรมการกฤษฎีกา โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้มีการพิจารณามาตรการการลงโทษทางอาญา ซึ่งมีแนวคิดในการทบทวนมาตรการการลงโทษทางอาญาที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี โดยให้มีการเปลี่ยนมาตรการการลงโทษเป็นโทษปรับทางปกครอง ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยที่ผ่านมามีคณะอนุกรรมการฯ ได้เคยมีการพิจารณาโทษปรับในคดีอาญาโดยนำระบบโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิด (Day Fines System) มาใช้ในประเทศไทย แต่เนื่องจากสภาพบริบททางสังคม เศรษฐกิจของประเทศไทย ไม่มีมาตรฐานในการวัดความสามารถในการจ่ายค่าปรับของผู้กระทำผิด หรือสถิติที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไม่สามารถนำมาใช้ในประเทศไทยได้

๒.๕.๒ ศึกษาการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ซึ่งถือเป็นมาตรการการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Sanction) หรือมาตรการอื่นๆ ที่จะนำมาใช้ เช่น เรือนจำเอกชน เรือนจำกึ่งวิถี เป็นต้น โดยสำนักงานกิจการยุติธรรมได้มีการศึกษามาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดทางอาญา ซึ่งเป็นมาตรการการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Sanction) เป็นโทษที่อยู่ระหว่างโทษจำคุกกับโทษปรับ โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องโทษสำหรับลงโทษผู้กระทำผิด เช่น เป็นเงื่อนไขในการคุมประพฤติ การกักขังที่บ้าน การบริการสาธารณะ รวมถึงศาลยุติธรรมได้มีการศึกษาวิจัยถึงเรื่องระบบการประเมินความเสี่ยงในการปล่อยชั่วคราว จากการศึกษาดังกล่าวทำให้ในปัจจุบันได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวร่วมกับหลักประกันซึ่งทำให้ผู้พิพากษามีความมั่นใจในการใช้ดุลพินิจอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวมากขึ้น โดยฝ่ายเลขานุการฯ สามารถนำผลการศึกษาจากทั้ง ๒ เรื่องดังกล่าวมาศึกษาต่อยอดในเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราวและการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ในมิติอื่นๆ ต่อไป

๒.๖ การหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมในชั้นภายหลังมีคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งลงโทษ

๒.๖.๑ ควรมีการเพิ่มเติมการศึกษาเรื่องการล้างมลทิน เนื่องจากการที่ผู้พ้นโทษไม่สามารถกลับมาดำเนินชีวิตในสังคมได้ เพราะติดการขึ้นทะเบียนประวัติอาชญากร ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งถือว่าการขึ้นทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นการตีตรา (Labeling) ผู้พ้นโทษให้ไม่สามารถกลับมาดำเนินชีวิตในสังคมได้ และส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำ ทั้งนี้ ประเด็นการวิจัยดังกล่าวได้กำหนดไว้ในชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (การป้องกันอาชญากรรมหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) ด้วยแล้ว

๒.๖.๒ การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้พิพากษาหรืออัยการในขั้นตอนการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก และการอภัยโทษ โดยเป็นการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้พิพากษาหรืออัยการว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ และหากมีการดำเนินการจะทำให้การพิจารณาการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษจำคุก และการอภัยโทษมีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือไม่ ซึ่งการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สามารถนำมาเทียบเคียงกับประเทศฝรั่งเศสที่ผู้พิพากษาจะเป็นผู้บังคับโทษหรือปรับใช้โทษได้

๒.๖.๓ ศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม เช่น เรือนจำเอกชน (Privatization) เป็นต้น

๒.๖.๔ ศึกษาบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปในลักษณะ Conflict of Interest เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่การจับกุมผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการยุติธรรม แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ต้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาการพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจเกิด Conflict of Interest ได้

๒.๗ ศึกษาแนวทาง/กระบวนการในการปรับ Mind set ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

มติที่ประชุม: เห็นชอบการจัดทำชุดโครงการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแนวทางการป้องกันอาชญากรรม “ชุดโครงการวิจัยเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในการก่ออาชญากรรม” (การป้องกันอาชญากรรมก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) และชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม (การป้องกันอาชญากรรมระหว่างเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) เพื่อเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พร้อมทั้งมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมนำไปปรับปรุงประเด็นการวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แล้วนำกลับมารายงานคณะอนุกรรมการฯ ทราบในครั้งต่อไป ดังนี้

๑. ชุดโครงการวิจัยเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในการก่ออาชญากรรม เช่น

๑.๑ ในการศึกษาวิจัยทั้ง ๔ กรอบการวิจัยควรมีการศึกษาร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง NGO และภาคเอกชนในการป้องกันอาชญากรรม

๑.๒ ในกรอบการวิจัยที่ ๑ ควรให้มีการศึกษาระบบสวัสดิการ (Welfare Model) ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และครอบครัว รวมถึงการศึกษาไกลและแนวทางการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ในการเสริมสร้างทัศนคติและจิตสำนึกในการเสริมสร้างวัฒนธรรมสังคมเคารพกฎหมาย เป็นต้น

๒. ชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยให้ทั้ง ๓ กรอบการวิจัยกำหนดเป้าหมายของการวิจัยเพื่อการศึกษามาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญา

(Non-Custodial)...

(Non-Custodial) ที่จะนำไปสู่การลดความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ รวมถึงการศึกษาทั่วโลก กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการใช้หลักยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้ครอบคลุมทุกกระบวนการยุติธรรมด้วย

๔.๒ การขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินงานวิจัย ไปใช้ประโยชน์ (ต่อเนื่อง)
เลื่อนไปพิจารณาในการประชุมครั้งหน้า

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ
ไม่มี

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๓๐ น.

(นางสาวสุวดี ไหลฟุ้งทอง)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางชัตติยา รัตนติลก)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม
อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม